

Natuur- en landschapsvisie Westpoort-Matsloot

Bouwstenen voor een duurzame, integrale ruimtelijke ordening

Mitigatie versturende
uitstraling bedrijventerrein
Westpoort en de A7

Zonnepanelen op daken en
braakliggende gronden

Verbetering beleefbaarheid
en recreatieve ontsluiting:
doorfietsroute en wandelroute

Duurzame
energieopwekking
door drijvende
zonnepanelen

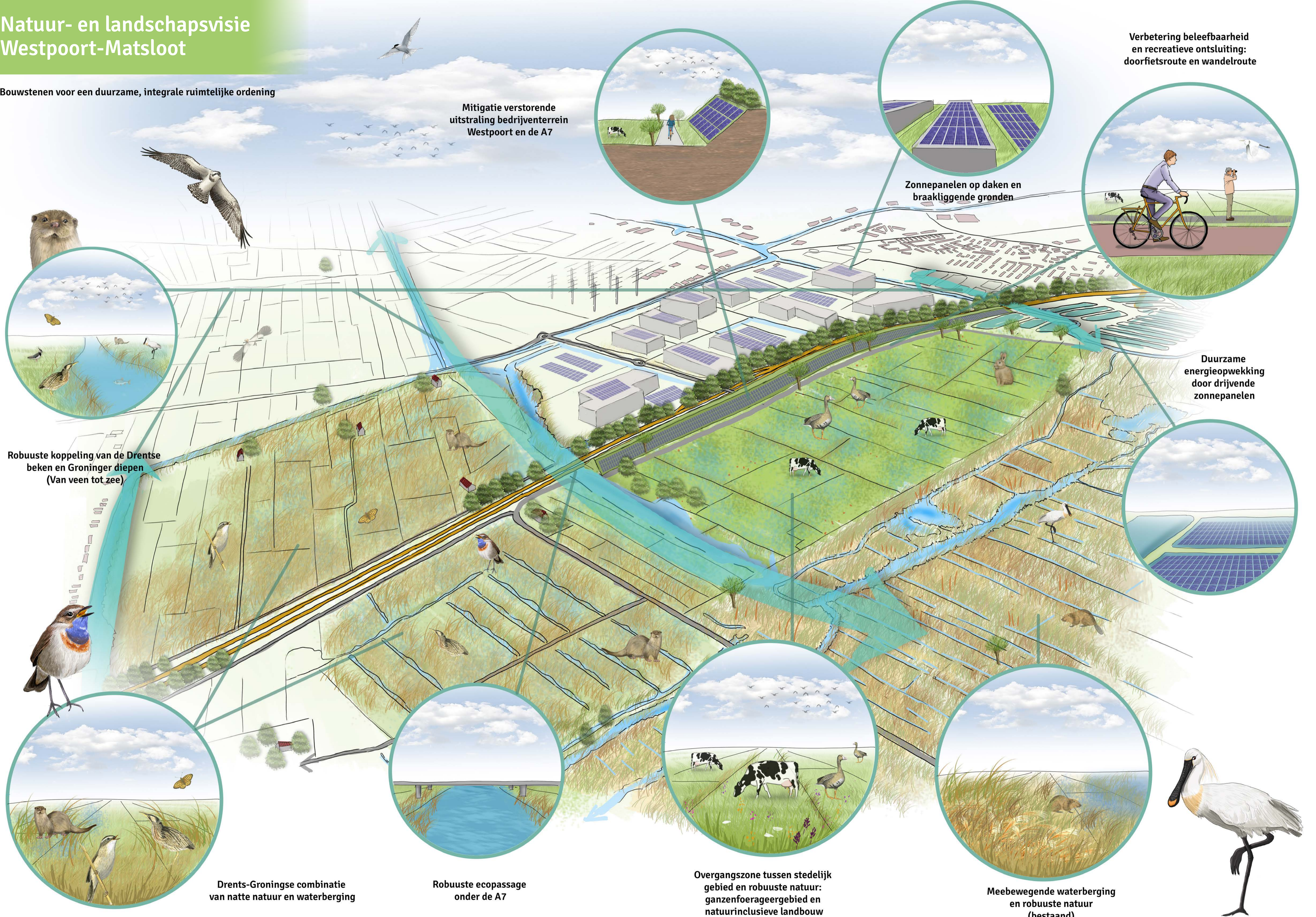
Robuuste koppeling van de Drentse
beken en Groninger diepen
(Van veen tot zee)

Drents-Groningse combinatie
van natte natuur en waterberging

Robuuste ecopassage
onder de A7

Overgangszone tussen stedelijk
gebied en robuuste natuur:
ganzenfoerageergebied en
natuurinclusieve landbouw

Meebewegende waterberging
en robuuste natuur
(bestand)

Natuur- en landschapsvisie Westpoort-Matsloot

De Onlanden heeft zich ontwikkeld tot een rijk natuurgebied met volop ruimte voor waterberging en natuurbeleving. Ten noorden van De Onlanden, aan de noord- en zuidkant van de A7, wordt ruimte gezocht voor een aantal maatschappelijke en economische opgaven: duurzame energieopwekking, bedrijvigheid, natuur, extra waterberging, biotegrondberging, recreatie en mobiliteit. Betrokken overheden zijn in 2021 een traject gestart om een regionaalwerk voor het gebied te ontwikkelen.

Als gezamenlijke Groningse en Drentse natuurorganisaties willen we constructief meedenken over de toekomst. Het behoud en de versterking van hoogwaardige natuur in en rond De Onlanden is voor ons daarbij een absolute

prioriteit. Wij bieden u daarom deze visie op natuur en landschap in het gebied Westpoort-Matsloot aan, waarin natuur en biodiversiteit niet alleen behouden, maar ook blijvend versterkt worden. Bovendien biedt deze visie een klimaatbestendig perspectief voor het gebied. Met deze visie leveren wij een bouwsteen voor een ruimtelijke ordening over de bestuurlijke grenzen heen. Wij geven daarbij een aantal concrete denkrichtingen en handreikingen om de verschillende opgaven een plaats te geven.

De opstellers roepen de verantwoordelijke overheden op het natuurinclusief ontwerpen, de ideeën en denkrichtingen, zoals gepresenteerd in deze visie, als uitgangspunt te nemen in de gebiedsontwikkeling.

5

Koppelkansen overige maatschappelijke opgaven

In en rond het gebied Westpoort-Matsloot spelen een aantal maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen als recreatie, mobiliteit, bedrijvigheid en duurzame energie, elk met een ruimtelijke claim. Wij geven hieronder een aantal handreikingen om de verschillende gebiedsclaims op integrale en duurzame wijze ruimtelijk een plaats te geven, rekening houdend met de door ons gepresenteerde groen-blauwe grondslag.

Duurzame energieopwekking
De RES-regio's Drenthe en Groningen en de verschillende betrokken partijen zijn op zoek naar geschikte locaties voor de opwekking van duurzame energie. Windturbines langs de A7 hebben grote effecten op omwonenden en ecologie. Daarom is er gekozen voor energieopwekking met zonnepanelen. Behalve in Matsloot en Westpoort-Noord zijn er ook bij de Munnikesloot Oostwold plannen voor een zonnepark.

Wij roepen op om vast te houden aan de principes van de constructieve zonneladder:

- Plaatsing van zonnepanelen gebeurt allereerst op alle daken van bedrijfspanden en de braakliggende ruimte op het bedrijventerrein Westpoort.

- In het kader van gecombineerd ruimtegebruik worden de mogelijkheden van (drijvende) zonnepanelen op de vloedvelden van Cosun verkend.

- Pas daarna wordt er gezocht naar ruimte voor zonneparken buiten de gebouwde omgeving, waarbij natuurinclusief ontwerpen het uitgangspunt vormt.

- Bij de aanleg van zonneweiden wordt gestreefd naar minimaal 50% lokaal eigendom, zodat de omgeving zeggenschap heeft over de realisatie en kan delen in de opbrengsten.

Versterking hoogwaardige natuur

Het plangebied Westpoort-Matsloot grenst aan natuurgebied De Onlanden. Het westelijk deel van de Onlanden (Leekstermeergebied en Lettelberterpetten) is beschermd als Natura 2000-gebied. De Onlanden is eveneens aangewezen als stille- en duisternisgebied. De weilanden aan weerszijden van de A7 zijn aangewezen als ganzenfoerageergebied. In de provinciale Omgevingsvisies zijn plannen opgenomen om de bestaande natuurgebieden onderling te verbinden, onder andere door een ecologische verbindingzone langs de Zuidwending. Gemeente Groningen heeft in het Groenplan Groningen 2030 aan de westkant van de stad een zoekgebied opgenomen waar natuur gecombineerd wordt met andere functies zoals beleving en klimaatadaptatie. Aan de westkant van het plangebied ligt het Zuidelijk Westerkwartier. Hier wordt hard gewerkt aan natuurontwikkeling en waterveiligheid.

Met deze visie leggen we een fundament voor een duurzame integrale ruimtelijke ordening van het plangebied Westpoort-Matsloot, met het behoud en de versterking van hoogwaardige natuur in en rond De Onlanden als belangrijke uitkomst.

2

De basis: knooppunt van natuur, landschap en waterberging

Het gebied Westpoort-Matsloot vormt het kruispunt van twee grootschalige landschappelijke structuren. Langs de lijn zuid-noord is dit het beekstelsel van Drenthe tot aan het Wad. Vanuit de brongebieden in Noord-Drenthe (Fochtelooërveen) stroomt het water via herstelde beken naar De Onlanden. Vanaf daar zoekt het water de aansluiting met het Reitdiep om uit te monden in het Lauwersmeer en de Waddenzee.

Langs de lijn west-oost ligt het gebied Westpoort-Matsloot midden in de laagveengordel die van het Westerkwartier, via De Onlanden, Drentsche Aa en Hunzedal naar Roegwold loopt.

Juist doordat Westpoort-Matsloot het knooppunt vormt van twee dominerende landschappelijke en ecologische stelsels, is een goede ruimtelijke ordening met breed opgezette ecologische en hydrologische verbindingen essentieel. Landschap, recreatie, waterberging, biodiversiteit en klimaatadaptatie laten zich combineren tot een krachtige synergetische structuur. Deze structuur vormt de basis van deze visie, die gefundeerd is op drie belangrijke pijlers.

3

De drie pijlers

→ **Een natte ecologische verbindingzone**
Door een natte ecologische verbindingzone wordt de hydrologische en ecologische koppeling van het Drentse beekstelsel en De Onlanden met het Reitdiepsysteem, het Lauwersmeer en de Waddenzee versterkt.

De realisatie van de natte ecologische verbindingzone langs de westzijde van Westpoort en de watergang de Zuidwending krijgt vorm door de aanleg van een robuuste ecopassage onder of over de A7, ter hoogte van de 'Woeste Hoeve'. De bestaande ecologische verbindingen die de A7 kruisen (Koningsdiep en Munnikesloot) worden behouden en geoptimaliseerd.

→ **Natte natuur en waterberging**
Waterschap Noorderzijlvest is op zoek naar meer ruimte voor (nood-) waterberging. Hierbij worden verschillende opties bekeken. Eén van de opties is een nieuw stelsel van stuwen en kaden om het maximale waterpeil binnen De Onlanden te verhogen. Deze optie zal grote gevolgen hebben voor natuur en soortenrijkdom van De Onlanden en is wat ons betreft niet gewenst.

De inrichting van het westelijke deel van polder Matsloot en de graslanden ten westen van Westpoort als moerasnatuur annex waterberging is een veel betere optie. Zo ontstaat er een aaneengesloten Drents-Groningse waterberging aan weerszijden van de A7. Het gebied kan zich ontwikkelen als mozaiek van overstromingsgraslanden, rietlanden en open water en daarmee een grote aantrekkingskracht uitoefenen op moerasvogels. Vernetting van deze veengronden levert een belangrijke bijdrage aan het verminderen van de veenoxidatie en daarmee aan een reductie van de CO²-uitstoot.

→ **Overgangzone tussen stedelijk gebied en robuuste natuur**

Een groot deel van de weidepercelen in het oostelijk deel Matslootgebied is en wordt door suikerfabriek Cosun met biotegrondberging en daarmee getransformeerd van vochtig grasland naar intensief bewerkt grasland. De opgehoogde percelen zijn in principe geschikt als ganzenfoerageergebied. Door het ganzenfoerageergebied te combineren met natuurinclusieve landbouw kunnen ook andere natuurwaarden worden versterkt.

Gericht beheer biedt mogelijkheden om de functie van ganzenfoerageergebied te versterken en een overgangzone tussen robuuste natuur van de Onlanden en het stedelijk gebied van Groningen te realiseren. Plaatsing van zonnepanelen is hier ongewenst vanwege het effect op de foerageermogelijkheden voor kolgans, brandgans en smient (aangewezen soorten Natura2000-gebied Leekstermeergebied).

Het gebruik als ophooggebied voor biotegrondberging staat op gespannen voet met een functie als waterbergingsgebied. Op het moment dat ook dit gedeelte van polder Matsloot noodzakelijk is voor waterberging, is een volledige herinrichting noodzakelijk. Een combinatie van noodberging en ganzenfoerageergebied behoort dan tot de mogelijkheden, maar er kan ook gekozen worden voor een combinatie van natte natuur en waterberging. In dat laatste geval zullen er alternatieve ganzenfoerageergebieden gezocht moeten worden.

4

6

Natuurcompensatie
De gemeente Groningen heeft woningbouwplannen in de gebieden De Held 3 en de Suikerzijde. Deze gebieden grenzen aan het gebied waar deze visie over gaat. Voor de aanleg van deze nieuwe woonwijken moet natuurcompensatie plaatsvinden. De in deze visie voorgestelde richtingen bieden hier mogelijkheden voor.

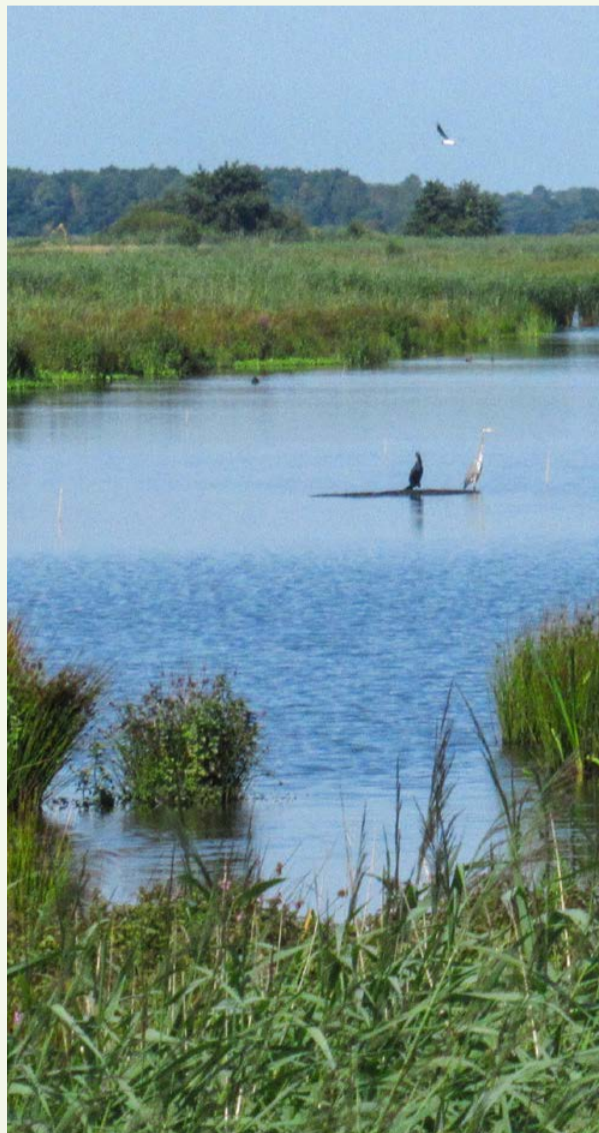
Beperking versturende uitstraling van bedrijventerrein Westpoort en de A7
Een wal aan de zuidzijde langs de A7 kan functioneren als geluidswal en barrière tegen lichtvervuiling tussen de A7 en bedrijventerrein Westpoort enerzijds en het Natura 2000 gebied De Onlanden anderzijds. Op de wal kunnen zonnepanelen geplaatst worden. Voor deze wal kan grond gebruikt worden die vrijkomt bij de inrichting van de nieuwe moerasnatuur annex waterberging. Westelijk van Westpoort is een dergelijke wal ongewenst, vanwege de barrièrewerking in het open landschap.

Verbetering leefbaarheid en recreatieve ontsluiting
Door toenemende bedrijvigheid neemt de verkeersintensiteit van de A7 gestaag toe. Aan de zuidzijde langs de A7 wordt in de toekomst de doortrasmogelijkheid Leek-Groningen gerealiseerd, dat Groningen-Stad met het Leekstermeergebied en het Westerkwartier zal verbinden. De robuuste ecologische verbindingen, zowel de noord-zuid verbinding tussen De Onlanden en het Reitdiep als de oost-west verbinding tussen Groningen-Stad en het Westerkwartier, bieden ruimte voor recreatief medegebruik. Een goede invulling is hierbij een absolute voorwaarde.

7

De uitdaging

De hier gepresenteerde visie is een bouwsteen voor een duurzame integrale ruimtelijke ordening van het plangebied Westpoort-Matsloot. Er spelen hierbij mogelijk nog meer ruimtelijke ontwikkelingen. De uitdaging die voor ons ligt is groot en ingrijpend. Voor een toekomstbestendige ruimtelijke ordening is een bestuurlijke inspanning vereist die de gemeentelijke en provinciale grenzen overschrijdt. Functies en bestemmingen zullen moeten worden gewijzigd waarbij zorgvuldig moet worden omgegaan met de belangen van bewoners, grondeigenaren en andere stakeholders. Een landinrichtingsproject nieuwe stijl waarin alle belangen worden vertegenwoordigd zou hier uitkomst kunnen bieden. Wij werken hier graag aan mee!

Foto's: (vln) van Bokel (Zuidwest) Steendam, Beegd, Meers, Matsloot, noord van de Kroonweg, A7, waterweg, noemling, prastand, Blauwenven, Oostveer, kolonie, Noord, noord, West, Het Groninger Landschap (Blauwker), Kasteel Poort (Steinbeek), Aan van Bies (Steinbeek), Verrekening, Blauw, Schiedtshel - Blauw 1988

8

Ondertekening

